

Un nucli és una de les tantes pedres tallades per l'home prehistòric a on s'hi han fet unes extraccions anomenades «esclats» i que són cercades pels ximplers com nosaltres empapats i molls com els ànecs.

—Jo, un esclat —li contesto.

En qüestió de poca estona van ser recollides unes cent cinquanta peces, entre elles, unes vint-i-cinc de retocades.

—Marxem o sinó aquí hi deixarem la pell —li insinuo.

—Anem, ja tornarem un altre dia, a més —continua—, tinc les mans i els peus glaçats.

De camí altre cop, puc entreveure al mig de la boira les dues estacions anteriorment esmentades. Al moment imagino com deuria ser la vida dels nostres avantpassats neandertalians per aquests indrets. Uns 80.000 anys és aproximadament el temps que ens separa d'aquests antics pobladors. Era a les primeres fases de la glaciació de Würm quan corrien per a sobre la petita vall que hi ha damunt la muntanya a la recerca d'animals i caçar-los per poder menjar. El fred era intens, les pells que portaven a sobre els protegia.

Caçar animals per aquests paratges en que queda limitat pel cingle amb una caiguda de més de trenta metres en vertical, fa pensar en el jaciment de Solutre (França) a on els caçadors dirigien les manades de cavalls salvatges al penya-segat estimbant-los i morien a l'instant. Qui sap si ho feien així, amb cèrvols, cabres, senglars, etc.?, el temps ens ho podrà dir. De moment no s'ha trobat pas cap mena d'ossos per poder afirmar-ho. Mentre en els campaments, el foc es mantenia viu. A l'interior de les cabanes fetes segurament de brancasses, fang i pells, es feien eines, eines de còdols tallats probablement portats del Ter; nuclis i esclats de tipus «levallois», puntes de primer i segon ordre, rascadores, gratadors, osques, etc., i una gran varietat d'esclats retocats per a usos diversos entre

ells; curtir pells i confeccionar peces d'abric, per a ús propi o per a canviar amb les altres tribus.

Aquesta mena d'indústria típica del Paleolític Mig, és d'una morfologia molt similar en els tres jaciments. No erro gaire si els veig els tres ocupats a la vegada. Deurien estar organitzats per un millor rendiment en la caça?, és probable. De totes maneres l'estudi dels materials ens podrà treure de dubtes.

Dins el cotxe engegarem la calefacció i mentre ens refem, busquem un nom per a donar al nou jaciment. Creiem que és millor continuar amb la sèrie dels Mare de Déu d'Elena. Decidim «batejar-lo» amb el nom Elena III.

No ha parat de ploure quan agafem el camí de tornada. La pendent que salva el gran desnivell que hi ha entre el cingle i la Vall d'Amer és molt pronunciada i el camí s'ha convertit en un petit torrent. En Joan condueix amb molta precaució; és conscient del perill que s'ha format amb la pluja. Malgrat d'anar amb una velocitat moderada, hi ha moments que sembla que el cotxe s'hagi convertit en un trineu.

El rellotge del «tablier» marca un quart de sis. Estem contents i morts de gana a la vegada. Contents per haver trobat un nou jaciment, el qual pensem que és bastant important degut a la gran quantitat de peces trobades en tan poca estona, i morts de gana per haver passejat les costelles i les botifarres durant tot el dia sense poder provar-les.

Degut a la importància del jaciment, en posteriors sortides que s'han portat a cap, ha sigut possible incrementar la col·lecció, recollint-se unes dues-centes peces més, i que es troben actualment al local de l'Associació Arqueològica de Girona per al seu estudi.

Pel que fa a les costelles i botifarres fetes a casa a la paella també eren molt bones. Bona carn hi ha a Bescanó. Ens ho apuntem per un altre dia en que no plogui.

Santi Serra

Un treball de pedagogia relacionat amb l'Arqueologia i Prehistòria va ésser presentat a l'ajuntament de Figueres per a concursar en la convocatòria del «Premi d'experiències pedagògiques ALT EMPORDÀ», convocat per primera vegada.

«APRENDRE, INVESTIGANT I DIVULGANT

1. Descripció i programació de l'experiència.

El pressupost teòric del treball és un diàleg del col·lectiu d'alumnes, professors i professionals en història, fonamentalment de les èpoques antigues de l'Alt Empordà.

El present treball d'anàlisi, recull de dades i investigació, dut a terme pel col·lectiu que l'ha elaborat, està fet dins una perspectiva històrico-pedagògica capaç de convertir el treball de l'escola en una experiència creativa crítica.

El col·lectiu que redacta la memòria no s'ha posat en marxa només per aquest projecte concret, sinó que ja fa dos anys que funciona (part d'aquest participa en les excavacions arqueològiques que es fan a l'estiu a Puig d'En Roca —jaciment del Paleolític Inferior— a Girona). El concurs ha servit per a contrastar el nivell de síntesi al que s'ha arribat partint de la pràctica com a grup.

Es clar que aquesta memòria, que d'alguna manera enceta una nova forma de treballar, no és una via acabada, sinó que forma part d'aquest procés dialèctic investigadors-professionals-mestres-pedagogs-alumnes receptors i productors.

S'escull un espai físic determinat, el conjunt d'ocupacions prehistòriques de les Escaules, per tal de concretar la sèrie d'explicacions generals referents a tot un seguit de períodes que l'home ha anat construint la seva història a través de diferents societats que aquest ha anat formant.

S'intenta a la vegada, donar coherència a tot un procés complex en què l'objectiu, les dades empíriques es poden inferir i utilitzar per establir paròdies, analogies que permetin una millor comprensió, juntament a una pràctica motivadora tant dels que el fan, com dels que volen posar en pràctica aquesta sèrie de coneixements.

2. Com s'ha organitzat el treball.

Els alumnes que han desenvolupat el present treball pertanyen en la seva majoria al cicle superior d'EJB (cursos 7è i 8è) del Col·legi Públic «Taialà» de Girona i són d'un barri perifèric, concretament, de la barriada de Germans Sàbat.

Però cal dir, per altra part, que han treballat amb nosaltres, alumnes de BUP dels Instituts «Jaume Vicens Vives» de Girona i «Narcís Monturiol» de Figueres, constituint, per tant, un col·lectiu inter-curs.

Aquesta interessant experiència s'ha portat a terme indistintament en el Col·legi Taialà, gairebé cada dia i a hores lliures, procurant així no interferir en els horaris lectius de cada curs, a partir de les 12 del migdia i de les 5 de la tarda. Els dissabtes al matí es reuneixen a l'escola amb els companys de BUP, essent aquesta la única solució que hi havia.

En primer lloc repartirem la feina per grups, una vegada assimilada la idea del que seria més endavant aquest treball, doncs després s'ha hagut de compaginar i sincronitzar tot ell, essent aquesta una de les feines més feixugues.

La composició del col·lectiu en grups, queda formada pels temes que escollirem prèviament:

a) *Treball pràctic*: confecció dels inventaris arqueològics, dibuixos de les peces prehistòriques i la seva possible aplicació, confecció del còmic, dibuixos reflectint la possible vida de l'home prehistòric en general a la Caula (Alt Empordà), conèixer les eines que feia i saber-les fer servir...

— *De camp*: Sortides durant varis dissabtes a fi de prendre contacte amb la Caula-Les Escaules, la qual cosa és bàsica pel posterior treball. Medir les coves i dibuixar les plantes (plànols). Durant el curs passat ja havíem pres contacte amb els jaciments de Puig d'En Roca (Girona), el Cau del Duc (Torroella de Montgrí), Serinyà (Banyoles), Sota Palou (Campdevàrol) i acabant el curs (estiu 1982) col·laborarem en l'excavació de Puig d'en Roca.

— *Experiències i anàlisi*: Recollir còdols del riu Ter, prop del Col·legi, i posterior elaboració de peces a fi de reunir les dades empíriques imprescindibles per a confeccionar el present treball. Anades regulars al Museu d'Història de la Ciutat de Girona i de Sant Pere de Galligans; prèviament havíem visitat els museus arqueològics de Torroella, Banyoles, Ripoll, etc. Hem organitzat conferències al col·legi a càrrec del prehistoriador Eudald Carbonell. Darrerament volem confeccionar un audiovisual sobre els jaciments de la Caula (Alt Empordà); ara estem fent les diapositives i el text sincronitzat amb un fons musical.

Una altra de les activitats previstes és l'anàlisi de les peces de sílex de la Caula mitjançant un binocular del Laboratori del col·legi, a fi d'aprendre a identificar les traces d'ús dels instruments.

Tota aquesta sèrie de treballs referents a la Prehistòria han engrescat realment al col·lectiu, doncs els hi hem fet adonar i, a la vegada, ens hem adonat nosaltres mateixos, que l'estudi i la investigació d'aquest període és una activitat interessant, però també profitosa i divertida.

b) *Interpretació i síntesi*: la valoració del present treball ha de ser col·lectiva i s'ha de contrastar amb la incidència que pugui tenir en la motivació per altres grups que treballen a adquirir críticament aquests tipus de propostes de treball. La valoració del mateix ve donada per la pròpia confecció de la memòria.

3. Opinió general de com ha anat el treball Valoració alumnes.

Les nostres opinions han estat favorables. Ens ha agradat molt participar en aquest treball perquè hem après coses molt interessants que no sabíem. Ha estat molt entretingut, hem conegut a persones que estudien aquests temes i que es dediquen a excavar.

Per fer aquest treball ens quedàvem diàriament i també els dissabtes. A nosaltres ens agradaria realitzar aquests treballs en hores de classe en lloc de les lliçons dels llibres de socials del curs. Hem après la història de l'home des del principi fins ara. Hem fet un equip entre tots i totes molt nombrós. Aquest treball ha durat uns dos mesos, però han passat molt ràpids, no ha estat tan difícil, doncs en fer-ho ens hem divertit. Hem conegut a gent com l'Eudald Carbonell, en Robert Sala i en Jordi Barris. En aquest treball hem après a distingir les restes arqueològiques d'una excavació. L'equip de dibuixants ha sabut realitzar molt bé els dibuixos i plànols. També hem après a distingir les ceràmiques, de quina manera les fabricaven.

Aquest treball encara no està acabat perquè anem preparant a estones lliures un audiovisual amb diapositives, explicacions i música.

Hem hagut de buscar les coses que volíem explicar, en llibres diferents. El que ens ha gradat més és poder classificar els ossos de les excavacions.

Vàrem utilitzar una espècie de microscopi per veure i assegurar-nos de la seva possible utilització.

Els nostres mestres, l'Esteve Verdager de socials i Josep Maria Corominas de Plàstica, han dirigit i coordinat tots els treballs de tots els grups que hem format.

Volem agrair molt la col·laboració d'en Gabriel Alcalde, Jordi Barris, Eudald Carbonell, Núria Culi i Robert Sala.

Col·lectiu Intercurs «Taialà 83»

**Esteve Verdager i Lloveras
Josep Mª Corominas i Xargay**